

[Titel:] Sabotage en zelforganisatie

[Subtitel:] Een interview met Franco 'Bifo' Berardi

Het volgende interview werd op 1 mei 2024 afgenomen door Chandler Dandridge, een psychotherapeut, schrijver, en adjunct-faculteitslid van de Graduate School of Education and Psychology aan de Pepperdine University.

Vierentwintig uur voordat de New York Police Department (NYPD) de campus bestormde, bezetten studenten van de Columbia Universiteit de Hamilton Hall, waardoor de link met de antioorlogsprotesten in 1968 nóg duidelijker werd. Hoe zie jij, als student die actief was in de studentenprotesten van 1968 in Bologna, de link tussen nu en toen?

De gelijkenissen tussen de huidige golf pro-Palestinaprotesten en wat in 1968 gebeurde zijn opmerkelijk. Wat echter het belangrijkste is, is niet de gelijkenis in gedrag maar het verschil in context, en de verschillende verwachtingen van de studenten die bij deze mobilisaties betrokken zijn.

Sinds het begin van de Israëliische genocidale vergeldingen is het duidelijk dat de overgrote meerderheid van de jongeren de kant hebben gekozen van de Palestijnse slachtoffers. Overal, op sociale medianetwerken, op straat, op de universiteit, op de muren van grote steden wereldwijd, zijn de woorden 'Free Palestine' miljarden keren herhaald. Dit is een ethische respons op het zionistische racisme en kolonialisme. Vanuit het ethische standpunt gezien, is de huidige situatie een keerpunt: het onderscheid tussen de witte suprematisten (de noordelijke imperialisten) en de rest van de mensheid is onomkeerbaar. Maar het is de ethische meerderheid nog niet gelukt om een politieke kracht te worden.

Vanuit dit perspectief is er een verschil tussen de huidige protesten en die van 1968. De antioorlogsbeweging van 1968 werd al snel een politieke kracht die, tot op zekere hoogte, ook sociale relaties wist te transformeren. Maar ook de verwachtingen zijn anders dan in 1968. Toen studenten tegen de Vietnamoorlog demonstreerden, verwachtten we de omkering van de machtsverhouding tussen het imperialistische front en het antikoloniale front. De identificatie met de Vietcong impliceerde een identificatie met het socialisme, met emancipatie enzovoorts... Dit liep zoals we weten deels uit op een deceptie, maar we identificeerden ons wel met de positieve mogelijkheid om sociale relaties te veranderen en het imperialisme te verslaan.

Kunnen we hetzelfde zeggen over de huidige identificatie met Palestina? Ik denk het niet. De studenten die momenteel demonstreren en bezetten tegen de door de VS en Israël geleide genocide identificeren zich natuurlijk niet met Hamas. Ze verwachten helemaal geen rooskleurige toekomst, geen socialistische toekomst, geen sociale emancipatie vanuit het Palestijnse verzet. Dus wat voor identificatie, wat voor verwachtingen kunnen we in de huidige golf protesten zien?

[Streamer:] Wanhoop is de psychologische en culturele eigenschap die de identificatie van jonge mensen met de Palestijnen kan verklaren

Volgens mij identificeren studenten zich met wanhoop. Wanhoop is de psychologische en ook culturele eigenschap die de breed gedragen identificatie van jonge mensen met de Palestijnen kan verklaren. Ik denk dat een meerderheid van de studenten vandaag de dag, bewust of onbewust, verwacht dat de leefomstandigheden onomkeerbaar zullen verslechteren, dat klimaatverandering niet meer te stuiten is, dat er een lange periode vol oorlog voor de deur staat, en aanvoelt dat er een constant sluimerende nucleaire escalatie op de loer ligt in de conflicten die op meerdere plekken van de geopolitieke kaart gaande zijn. Dit is, mijns

inziens, het grote verschil met de beweging van 1968: er is geen omkering van de machtsverhoudingen in zicht.

Veel van de studentenprotesten richten zich op divesteringen, wat een potentieel revolutionair en antikapitalistisch potentieel met zich mee lijkt te dragen. Hebben de studenten indruk op je gemaakt met hun discipline en hun eisen?

Dit punt is extreem interessant. De implicaties van de divesteringscampagne kunnen vrij radicaal zijn in de aankomende periode. Toch, voor zover ik het begrijp – en ik kan het fout hebben, want ik weet niet genoeg van de interne discussies die de huidige opstand hebben aangewakkerd – verwijst het woord ‘divestering’ naar het speciale geval van Israël, als een schurkenstaat die een beleid van etnische zuivering, apartheid en genocide uitvoert. Het is nog geen (ik herhaal, voor zover ik weet; en ik hoop dat ik door de komende ontwikkelingen word tegengesproken) project waarin wordt gepleit voor algehele divesteringen, wat zou inhouden dat er wordt gepleit voor het afzweren van het economische beleid dat gebaseerd is op groei.

In de geest van 1968 bestond het hele idee van divestering niet; en ook was het bewustzijn van de op handen zijnde klimaatcatastrofe erg zwak. Tegenwoordig kunnen deze zorgen de aanleiding zijn voor het ontstaan van een beweging die de relatie tussen kennis, productie, consumptie en economische keuzes transformeert. In de afgelopen vijftig jaar zijn de studenten de meest interessante politieke actoren geweest, omdat ze niet alleen studenten zijn, maar ook toekomstige cognitieve arbeiders. Maar we zijn niet in staat geweest om de politieke mobilisatie van studenten te transformeren in een politiek subject, in een permanent proces dat de relatie tussen kennis, technologie en productie transformeert.

Herinner je je de toespraak die Mario Savio op 2 december 1964 voor de studenten van Berkeley gaf? Mario Savio sprak toen de volgende woorden:

‘Er komt een tijd dat de werking van de machine zo verfoeilijk wordt, je zo ziek maakt, dat je niet mee kunt doen! Je kunt niet eens passief meedoen! En jullie moeten jullie lichamen op de raderen en de wielen leggen... op de hendels, op de hele machine, en jullie moeten de machine stopzetten! En jullie moeten de mensen die de machine besturen, de mensen die de machine bezitten, laten weten dat jullie de machine niet zullen laten draaien totdat jullie bevrijd zijn!

[Streamer:] De studenten zijn nooit in staat geweest om hun massale mobilisatie om te zetten in een permanente organisatie van cognitieve arbeiders

In die woorden horen we een ethische weigering om te worden gebruikt als instrumenten van imperialistisch geweld, maar ook de anticipatie van een mogelijk proces waarin cognitieve arbeid door onszelf georganiseerd wordt. Deze mogelijkheid is nooit werkelijkheid geworden. De studenten zijn nooit in staat geweest om hun massale mobilisatie, die inherent gelinkt is aan een tijdelijke situatie, om te zetten in een permanente organisatie van cognitieve arbeiders. Dit is de voornaamste zwakte van de studentenbeweging geweest: het was en is nog steeds het belangrijkste oppositiefrent, maar het is niet in staat om de sociale relatie op het gebied van productie en reproductie blijvend te veranderen. Wat ik probeer te zeggen is dat studenten altijd beschikbaar zijn geweest om te worden gemobiliseerd terwijl ze aan de universiteiten studeren, maar dat ze (tot nu toe) niet in staat zijn geweest om vormen van permanente autonomie in de cycli van cognitieve arbeid te creëren.

Hoe wordt er in Europa naar de protesten op de Amerikaanse campussen gekeken? Heb je het gevoel dat er op de Europese universiteiten een soortgelijk vuur brandt voor dit soort acties? Hebben de universiteiten eigenlijk op eenzelfde wijze geïnvesteerd in de Israëlische staat en de oorlogsindustrie?

Twee dagen geleden gaf ik een praatje in de hoofdzaal van de Academie van Bologna. Het onderwerp van mijn praatje was de oorlog in Europa, de genocide in Palestina en de mobilisatie van studenten op de Amerikaanse universiteiten. De zaal was tot de nok toe gevuld, de studenten waren emotioneel geraakt en hun interventies kwamen overeen met de standpunten die door de studenten op de Columbia University werden geuit, enzovoorts. Toch, toen ik zei dat het is tijd om de Italiaanse universiteiten te bezetten, kwam er geen reactie. Ik voelde dat ze nog niet klaar zijn om de Columbia-beweging te vergezellen.[1]

Dit gevoel van zelfwantrouwen is diep in de cultuur van de Italiaanse studenten ingebed, en het overheersende sentiment is dat van depressie, hoewel ik ervan overtuigd ben dat gevoelens van depressie kunnen worden omgezet in een brede beweging die zich actief verzet tegen medeplichtigheid in oorlog en oproept tot deserteren. Maar ik verwacht niet veel van de Europese universiteiten, zelfs hoewel ik hoop dat mijn ongelijk wordt bewezen.

We spreken elkaar op May Day, de dag waarop de Palestijnse Algemene Federatie van Vakbonden in Gaza op heeft geroepen tot een algehele staking. De Amerikaanse groep Writers Against the War on Gaza heeft hun oproep gedeeld. Wat betekenen deze pogingen die collectieve actie op het gebied van arbeid proberen te verbinden aan de genocide in Gaza?

Dit is retorisch. May Day is simpelweg een retorische dag, in ieder geval in Europa. De behoefte aan een verbinding tussen de ethische opstand tegen het imperialisme en de arbeidersbeweging zou veel dieper moeten zijn. Wat we nodig hebben, is niet (alleen) een dag waarop we demonstreren, of een symbolische dag waarop wordt gestaakt. Wat we nodig hebben, is het bewustzijn van de cruciale positie van cognitieve arbeiders in het huidige kapitalistische productieproces, van de mogelijkheid op het omdraaien van de voornaamste trends van de technologische vooruitgang.

De mobilisatie van een klein aantal Google-medewerkers tegen de medeplichtigheid van Google in de Israëliëse genocide is veel belangrijker dan een dag van symbolische solidariteit. Er is geen behoefte aan symbolische solidariteit. Wat we nodig hebben, is een proces van zelforganisatie van cognitieve arbeiders tegen de oorlog. Cognitieve arbeiders zijn ook medeplichtig aan het produceren van semiokapitalistische macht, en tegelijkertijd de slachtoffers ervan (precariteit, mentale problemen, eenzaamheid). Dit is, in mijn optiek, de belangrijkste tegenstelling van deze tijd. Om voorbij een ethische, symbolische mobilisatie (die desalniettemin van zichzelf urgent en belangrijk is) te bewegen, moeten we de sociaal subversieve potentie in de activiteit van cognitieve arbeiders, die onvermijdelijk bij het post-studentenleven hoort, zien te bevrijden.

Wat zijn de lessen die we van 1968 moeten leren? Heb je, gebaseerd op jouw ervaring in deze strijd, advies voor de studenten die in de Verenigde Staten protesteren?

[Streamer:] Ik ben altijd wantrouwig geweest ten opzichte van politieke adviseurs die geen onderdeel van de mobilisaties zijn

Ik heb geen advies. Ik ben altijd wantrouwig geweest ten opzichte van politieke adviseurs die geen onderdeel van de mobilisaties zijn. Toch is er een les die ik uit de bewegingen van 1968 heb getrokken, en ik wil deze les op het heden betrekken: De universiteit (en het educatieve systeem in het algemeen) is een plek waar je toegang krijgt tot kennis, en ook tot het produceren van kennis. Maar het is ook een institutie dat, direct en indirect, de semiofabrieken[2], en daarmee doel ik op de grote bedrijven die technologieën produceren, die mensen blootstellen aan communicatie, kan beïnvloeden. Wat nu, en in de toekomst, het meest van belang is, is de uitbreiding van de weigering die we momenteel op de universiteiten zien – de weigering van de absolute dehumanisering die wordt geproduceerd door *corporate capitalism* en het militaire bestel – naar de semiofabrieken.

Sabotage van de keten waarin massacultuur geproduceerd wordt, sabotage van de keten waarin militaire kunstmatige intelligentie geproduceerd wordt. Sabotage en zelforganisatie. Sabotage van het militaire gebruik van kennis. En tot slot, om de cognitieve energieën te organiseren in een project waarin het sociale leven losgetrokken wordt van het kapitalisme en wordt geautonomiseerd. Dit zijn grote projecten, dat weet ik... Te groot, misschien. Maar universiteitsbezettingen vormen de ideale omgeving om grote projecten te starten, en om mensen zichzelf te laten onderwijzen op het gebied van zelfredzaamheid en autonomie.

door Chandler Dandridge en Franco 'Bifo' Berardi

Vertaling: Teun Zwartstaart

Noten

1 In de week nadat dit interview is verschenen zijn er bezettingen opgezet in veel Europese steden, zowel op campussen als in publieke ruimtes. Onder meer in Bologna, Rome, Amsterdam, Barcelona, Berlijn, en Parijs. De lijst wordt nog dagelijks uitgebreid. — Ill Will

2 Met de semiofabrieken doelt Berardi op de producenten van tekens, symbolen, betekenis en communicatie (*sèmeion* betekent 'teken'). Dit heeft alles te maken met de postmarxistische overtuiging dat de hedendaagse arbeid niet langer hoofdzakelijk fysiek en materieel, maar vooral cognitief en immaterieel van aard is, en dat dientengevolge de grote fabrieken van tegenwoordig vooral bezig zijn met het produceren van betekenis. – Noot van de vertaler